

AGENDA

LANSAREA DISCUȚIEI DE POLITICI PRIVIND O BUNĂ ADMINISTRARE LA MULTIPLE NIVELE A FORMĂRII PROFESIONALE ȘI CALIFICĂRILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

LOCUL DE DESFĂȘURARE: HOTEL LEOGRAND RADISSON
BLU, SALA DE ȘEDINȚE „BEGONIA”, CHIȘINĂU

18 FEBRUARIE 2020

DIALOG ÎN MATERIE DE POLITICI PENTRU IMPLEMENTAREA EFP ABORDAREA BUNEI GUVERNANȚE PE MAI MULTE NIVELURI ÎN REPUBLICA MOLDOVA: CONTEXT ȘI OBIECTIVELE SEMINARULUI

1. CONTEXT: GUVERNANȚA ȘI ELABORAREA POLITICILOR EFP ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Republica Moldova a implementat o reformă a EFP menită să sprijine dezvoltarea socio-economică a țării. Strategia EFP pentru perioada 2013-2020 reprezintă principalul document de politici care prezintă procesul de reformă și stabilește obiective pe termen mediu și lung vizând consolidarea sectorului, alinierea acestuia la contextul național și îndeplinirea aspirațiilor de integrare europeană ⁽¹⁾.

O astfel de Strategie pentru dezvoltarea învățământului profesional tehnic (2013-2020) definește viziunea Republicii Moldova privind reformele în educația și formarea profesională din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții. Concret, Strategia EFP a Republicii Moldova pentru anii 2013-2020 vizează:

- a) Restructurarea și modernizarea rețelei EFP și înființarea centrelor de excelență,*
- b) Adaptarea EFP la nevoile pieței forței de muncă pe baza competențelor,*
- c) Îmbunătățirea calității EFP prin noi programe de învățământ și evoluții ale sistemului asigurării calității și CNC,*
- d) Creșterea calității pregătirii cadrelor didactice prin abordări de învățare pe tot parcursul vieții centrate pe elev,*
- e) Îmbunătățirea eficienței resurselor de finanțare a EFP,*
- f) Creșterea atractivității EFP pentru ocuparea locurilor EFP cu 10%.*

În urma analizei recente a ETF, guvernanta EFP în Moldova este caracterizată ca fiind centralizată ⁽²⁾. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (denumit în continuare MECC) este principalul actor responsabil pentru elaborarea și administrarea politicilor EFP. Acesta acționează prin intermediul organismelor sale, care includ Departamentul EFP, Departamentul CNC, Departamentul învățare continuă, Centrul Republican de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

Centrul Republican de Dezvoltare a Învățământului Profesional ⁽³⁾ și Centrul Metodic pentru Învățământ ⁽⁴⁾ (Centrul MÎ) ar trebui să ofere un sprijin tehnic solid sistemului EFP, MECC și Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM). Acesta include:

- Promovarea politicilor EFP;
- Elaborarea cadrului normativ;
- Elaborarea programelor de învățământ și a metodologiilor;
- Desfășurarea instruirii privind orientare și consiliere în carieră;
- Coordonarea formării continue a personalului didactic și managerial (etc.).

Cu toate acestea, în urma raportului recent al ETF privind Procesul de la Torino pentru perioada 2018-2020, se pare că aceste entități se confruntă cu dificultăți în îndeplinirea atribuțiilor lor (de exemplu, lipsa capacităților financiare și umane, lipsă de personal din cauza salariilor mici).

În plus, alte părți interesate importante cu rol consultativ în guvernanta și elaborarea politicilor în domeniul EFP sunt următoarele: Camera de Comerț și Industrie (CCI), comitetele sectoriale pentru formare profesională (CSFP), organizațiile patronale, sindicatele, Consiliul elevilor din școlile

⁽¹⁾ Multe părți ale acestui context se bazează pe raportul Procesului de la Torino pentru Republica Moldova (2018-2020)

⁽²⁾ A se vedea, de exemplu, Inventarul guvernantei EFP al ETF - profilul de țară al Republicii Moldova și Procesul de la Torino 2018-2020.

⁽³⁾ În cadrul MECC

⁽⁴⁾ În cadrul MADRM

profesionale, donatorii (LED, ADA, GIZ, SDC și altele) și agențiile bilaterale de dezvoltare. Părțile interesate internaționale (ETF, USAID, PNUD, BM, ILO și altele) oferă suport tehnic pentru consolidarea capacităților și implementarea reformei EFP.

Rolul organizațiilor societății civile (OSC-uri) permite, într-adevăr, conectarea sectorului privat cu sistemul EFP. Organizația pentru întreprinderile mici și mijlocii (OSMED) este activă în punerea în aplicare a politicilor, proiectele de formare profesională fiind axate pe dezvoltarea competențelor antreprenoriale. În plus, rolul comitetelor sectoriale pentru formare profesională (CSFP) este necesar pentru a echilibra oferta EFP și cerințele de pe piața forței de muncă. CSFP-urile au primit personalitate juridică prin aprobarea Legii privind comitetele sectoriale. Dar ele nu sunt încă în măsură să își îndeplinească toate rolurile în mod eficient. Cele șase CSFP-uri existente ar putea avea un rol limitat, din cauza lipsei capacităților de a-și realiza misiunea.

În Moldova există trei tipuri principale de furnizori de EFP: Centre de excelență ⁽⁵⁾, colegii și școli profesionale. Sistemul de EFP oferă programe de calificare în conformitate cu CNC, cum ar fi muncitori calificați, maiștri, tehnicieni și alte categorii de specialiști ⁽⁶⁾. Acesta include, de asemenea, formarea profesională duală, care este organizată în școlile profesionale și în întreprinderi. Alte instituții, inclusiv universitățile, sunt autorizate să ofere programe de educație și formare profesională inițială sau continuă.

Unitățile de EFP din sectorul agroalimentar și din domeniul sănătății au o *dublă subordonare* față de MECC și față de ministerele lor de resort, cum ar fi MADRM și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS).

Sursele de finanțare ale instituțiilor de EFP sunt alocările de la bugetul de stat, veniturile proprii (vânzarea de produse și servicii), resursele proiectelor finanțate din surse externe și alte venituri permise de lege. Principala sursă de finanțare sunt mijloacele bugetare. Instituțiile sunt finanțate în funcție de numărul de elevi. Finanțarea instituțiilor de EFP se bazează pe costurile anterioare și nu ia în considerare de fapt nevoile lor reale, nu este bazată pe performanțe și/sau orientată spre rezultate. Acest lucru, la rândul său, nu stimulează administrarea eficientă a resurselor, ceea ce favorizează lipsa de performanță. Cu toate acestea, finanțarea sistemului EFP beneficiază în mod substanțial de programele de finanțare ale UE și de alte investiții asigurate de donatori externi.

În plus, o problemă importantă în ceea ce privește atât perspectivele analitice, cât și perspectivele operaționale ale mecanismelor de guvernare generală din țară este că, în anul 2017, a avut loc o schimbare importantă în administrația publică, pe baza Strategiei de reformă a administrației publice (2016-2018) în Republica Moldova. Pe scurt, aceasta s-a încheiat cu o reducere a numărului de ministere, de la șaisprezece la nouă ⁽⁷⁾. Toate acestea sunt extrem de importante pentru modul de implementare a abordării buneii guvernante pe mai multe niveluri (GMLG) pentru EFP și competențe în țară ⁽⁸⁾.

2. OBIECTIVELE SEMINARULUI

⁽⁵⁾ Conform raportului ETF privind Procesul de la Torino pentru perioada 2018-2020, se pare că centrele de excelență nu sunt capabile să își exercite rolul în conformitate cu statutul lor oficial, din cauza lipsei capacităților umane și a deficitului financiar.

⁽⁶⁾ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=372759>

⁽⁷⁾ În acest proces, Ministerul Culturii a preluat domeniile de activitate ale Ministerului Educației, Ministerului Tineretului și Sportului și domeniul de cercetare al Academiei de Științe a Moldovei, numele său fiind schimbat în Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a preluat domeniile de activitate ale Ministerului Sănătății, odată cu schimbarea numelui în Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

⁽⁸⁾ Guvernarea pe mai multe niveluri este concepută ca o abordare bazată pe procese, pentru a guverna prin responsabilitate comună și acțiuni coordonate. Aceasta poate fi definită ca un mecanism pentru luarea deciziilor obligatorii, care implică o multitudine de actori independenți din punct de vedere politic, dar interdependenți altfel – privați și publici – la diferite niveluri, de agregare teritorială, în negociere, deliberare și implementare mai mult sau mai puțin continue. Toate acestea nu atribuie o competență politică exclusivă și nici nu impun o ierarhie de autoritate politică la oricare dintre aceste niveluri (Schmitter, 2004).

În contextul dat, în acest stadiu este plauzibil să admitem că este necesar să se cunoască mai în profunzime modul în care instituțiile și părțile interesate ale sistemului EFP interacționează și funcționează în acest cadru. Mai concret, pe de o parte, modul în care aceste schimbări instituționale și reforme de politici afectează *arhitectura operațională* a sistemului public de EFP din Moldova și, pe de altă parte, dacă aceste reforme își dovedesc *eficiența și eficacitatea* în ceea ce privește implementarea strategică și schimbarea sistemică a EFP în beneficiul cetățenilor și companiilor din Moldova, ca utilizatori principali ai sistemului.

Într-un astfel de context, MECC al Republicii Moldova, în cooperare cu ETF, se angajează să evalueze în mod eficient sectorul EFP din Moldova. Mai concret, MECC și ETF vor colabora pentru implementarea abordării de bună guvernare pe mai multe niveluri pentru EFP și competențe, în scopul evaluării sistemului EFP în contextul ultimei etape de implementare a strategiei EFP din Moldova.

Setul de instrumente pentru guvernarea EFP al ETF ar trebui să sprijine de fapt implementarea acestei analize. Acesta trebuie utilizat sau doar ajustat, ca *exemplu* în sprijinul unei analize personalizate a sistemului EFP din Moldova, punând accent pe următoarele componente:

- *Metoda de construire a viziunii.*
- *Evaluarea mecanismelor instituționale.*
- *Stabilirea costurilor, bugetare și finanțare.*
- *Rolul partenerilor sociali ca legătură între politica EFP și nevoile pieței forței de muncă.*
- *Guvernarea teritorială (dimensiunea subnațională a guvernării).*
- *Monitorizarea și evaluarea progreselor înregistrate în guvernarea pe mai multe niveluri a EFP*

ETF recunoaște că buna guvernare pe mai multe niveluri în domeniul EFP ar trebui înțeleasă ca un model pentru gestionarea elaborării politicilor EFP pe baza unor acțiuni coordonate, pentru a implica în mod eficace părțile interesate publice și private din cadrul EFP la toate nivelurile posibile (internațional, național, sectorial, regional/local, furnizor) în stabilirea obiectivelor, implementare, monitorizare și evaluare. Buna guvernare pe mai multe niveluri pentru EFP urmărește să consolideze interacțiunea și participarea acestor părți interesate, îmbunătățind în același timp relevanța, responsabilitatea, transparența, coerența, eficiența și eficacitatea politicilor EFP.

Având în vedere toate aceste aspecte, acest seminar este principalul *centru de politici*⁽⁹⁾ pentru lansarea și monitorizarea ulterioară a implementării abordării ETF a bunei guvernare pe mai multe niveluri pentru EFP.

Obiectivele principale ale acestui seminar sunt următoarele:

- Împărtășirea și schimbul între părțile interesate de nivel înalt, alte părți interesate importante din țară și ETF a principalelor puncte de vedere, ambiții, așteptări și alte aspecte politice cheie pentru punerea în aplicare a abordării metodologice și analizei bunei guvernare pe mai multe niveluri pentru EFP și competențe în țară.
- Obținerea sugestiilor relevante care urmează să fie incluse în setul final de instrumente de metodologie ETF pentru a sprijini efectuarea fără probleme a analizei bunei guvernare pe mai multe niveluri pentru EFP în țară.
- Convenirea cu părțile interesate de nivel înalt din Moldova și cu alte părți interesate importante asupra abordării reciproce și căii de urmat pentru a efectua această analiză instituțională pe baza setului de instrumente ETF.

⁽⁹⁾ Ca urmare a acestui seminar ar putea fi creat un *comitet director* pentru a monitoriza efectuarea analizei GMLG.

**18 FEBRUARE 2020. LOCUL DE DESFĂȘURARE: HOTEL LEOGRAND
RADISON BLUE
SALA DE ȘEDINȚE „BEGONIA”, CHIȘINĂU
Prezidează și facilitează: MECC al Republicii Moldova și ETF**

Ora	Sesiunea
08:30 – 09:00	Înregistrarea participanților
09:00 – 09:45	<p>Deschiderea și obiectivele seminarului</p> <p><i>Președinte, Silviu Gîncu, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării</i> <i>Fabien Schaeffer, Delegația UE</i> <i>Filippo Del Ninno, ETF</i></p>
09:45 – 10:15	<p>Politicele și sistemul VET din Republica Moldova: principalele argumente pentru efectuarea unei analize a bunei guvernante pe mai multe niveluri în țară</p> <p><i>Silviu Gîncu, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării</i></p>
10:15 - 10:45	Pauză de cafea
11:15 - 13:00	<p>Abordarea bunei guvernante pe mai multe niveluri pentru VET: sinteză operațională privind setul de instrumente ETF</p> <p><i>Manuel Galvin, ETF</i> <i>Aran Avagyan, expert internațional</i></p> <p>Întrebări și răspunsuri</p> <p><i>Facilitate de Filippo Del Ninno, ETF</i></p>
13:00 - 14:00	Prânzul
14:00 - 15:00	<p>Grupul principalelor părți interesate: cine acționează, când și cum?</p> <p>Participanți: <i>Silviu Gîncu, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării</i> <i>Anna Gherganova, Ministerul Muncii, Sănătății și Protecției Sociale</i> <i>Vladislav Caminschi, Confederația Națională a Patronatului</i> <i>Petru Chiriac, Confederația Națională a Sindicatelor</i> <i>Alexandra Raețchi, Centrul de Excelență în Industria Ușoară</i></p> <p><i>Facilitat de Manuel Galvin, ETF</i></p>
15:00 - 16:00	<p>Grupuri de lucru (pe teme): Sugestii pentru aplicarea setului de instrumente ETF adaptat contextului și nevoilor de politici ale Republicii Moldova.</p> <p><i>Facilitat de ETF</i></p>
16:00 - 16:15	Pauză de cafea
16:15 - 17:00	<p>Scopul discuțiilor: Raportarea principalelor concluzii ale grupului de lucru. Alte așteptări, oportunități sau amenințări: Convenirea pașilor următori.</p> <p><i>Silviu Gîncu, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării</i> <i>Manuel Galvin, ETF</i></p>

OPEN SPACE

Open Space este o platformă dezvoltată de ETF - Fundația Europeană de Formare, care permite schimbul de cunoștințe și comunicarea între persoanele interesate de învățare și competențe. A fost concepută pentru a partaja informații relevante și pentru a obține feedback în timp real din partea comunităților și experților relevanți.

Vă invităm călduros să participați la promovarea acestui spațiu interactiv al ETF:

- Click aici (<https://openspace.etf.europa.eu>) și [înregistrați-vă](#)
- Urmăriți pagina privind [guvernanța pe mai multe niveluri](#) și [setul de instrumente pentru guvernanța EFP](#)

ETF Open Space are ca scop dezvoltarea expertizei, schimbul de cunoștințe și de informații între persoanele care lucrează în domeniul EFP și învățării pe tot parcursul vieții. Acesta reunește teme precum învățământul pedagogic, învățarea la locul de muncă, nevoile de competențe, calificările și așa mai departe, într-o comunitate unică.

Sușținem incluziunea, îmbunătățind dezvoltarea și flexibilitatea capitalului uman în sisteme de educație și formare din ce în ce mai complexe. Gândim digital.

Colaborăm pentru un viitor mai luminos și mai bun. Credem că **DUMNEAVOASTRĂ** puteți avea un cuvânt de spus în modelarea politicilor privind viitorul competențelor.

Avem deja peste 900 de membri. Ei sunt experți, oficiali din ministere și specialiști în orientare, elaborare de programe de învățământ, profesori și cercetători. Alăturați-vă discuției și ajutați-ne să împărtășim cunoștințele despre competențe.

PRINCIPALELE INSTRUMENTE METODOLOGICE PRIVIND GUVERNANȚA ȘI FINANȚAREA SISTEMULUI DE EFP ȘI COMPETENȚE

■ PROIECT CADRU: CONSTRUIREA VIZIUNII ȘI AIR

Implementat în Balcanii de Vest și Turcia

<https://www.efp.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/guide-review-institutional-arrangements>

https://www.efp.europa.eu/sites/default/files/m/FED98CBE2E204CC1C1257B720050DB20_01.%20Frame%20-%20Project%20description.pdf

■ CARTOGRAFIEREA MECANISMELOR DE GUVERNANȚĂ/COOPERARE INSTITUȚIONALĂ/MONITORIZARE A GUVERNANȚEI PENTRU EFP ȘI COMPETENȚE

Inventar (a se vedea metodologia din anexa 1)

<https://www.efp.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/governance-arrangements-vocational-education-and-training>

Analiza cooperării instituționale în Serbia

<https://www.efp.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/institutional-cooperation-and-coordination-skills>

Exemplu de abordare a guvernancei pe mai multe niveluri și analiză sectorială în Serbia

<https://www.efp.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/ict-sector-skills-needs-analysis-voivodina-vet-multilevel>

Proiectul ETF GEMM implementat în Sudul Mediteranei (cartografierea rezultatelor și implementare metodologică)

https://www.skillsforemployment.org/KSP/en/Details/?dn=WCMSTEST4_147660

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/ejed.12190>

■ EVALUAREA GUVERNANȚEI ȘI FINANȚĂRII STRATEGIILOR EFP (EX-ANTE)

Implementarea ETF PC: Muntenegru

https://www.efp.europa.eu/sites/default/files/2020-01/assessing_vet_governance_and_financing_methodology.pdf

■ COSTUL ȘI FINANȚAREA EFP (NOTĂ DE ORIENTARE)

<https://www.efp.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/cost-and-financing-analysis-vet-guidance-note>